

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	TURK101 Türkologiyaya giriş, 3 kredit 6 AKTS	
	Departament	Dillər və ədəbiyyatlar	
	Program (bakalavr, magistr)	Bakalavriat	
	Tədris semestri	2023/2024-cü tədris ilinin payız semestri	
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Zəminə Ziyayeva	
	E-mail:	zziyayeva@khazar.org	
	Mühazirə otağı/Cədvəl		
	Konsultasiya vaxtı	Cümə günü, saat:14:00	
Prerekvizitlər	Yoxdur		
Tədris dili	Azərbaycan		
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi		
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Dərsliklər: 1. A. Caferoğlu, Türk dili tarihi I-II, İstanbul 1984 2. F. Zeynalov. Türk dillərinin müqayisəli qrammatikası. Bakı, 2008 3. F. Zeynalov. Türkologiyanın əsasları. Bakı, 1981 4. B. Xəlilov. Türkologiyaya giriş, Bakı, 2013 5. A. Von Gabain, Eski Türkçenin Grameri, (Çev. Mehmet Akalın), Ankara 1988 6. T. Tekin, Orhun Yazıtları, İstanbul 2003		
Tədris metodları	Mühazirə	+	
	Qrup müzakirəsi	+	
	Sual-cavab/mətn çalşması	+	
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Aralıq imtahanı		30
	Fəallıq		5
	Tapşırıq və quizlər		10+10
	Final imtahanı		40
	Digər(davamiyyət)		5
	Yekun		100
Kursun təsviri	Türk dilinin tarixi inkişaf mərhələləri təsvir ediləcək, dövrlər üzrə türk dillərinin differnsiasiya və integrasiya prosesləri izləniləcəkdir. Türk dillərinin dünya dilləri içərisində yerini müəyyənləşdirmək, bu ailəyə hansı qədim və çağdaş dillərin aid olması incələnəcəkdir. Ana türkçə və proto-türk tayfları haqda tarxi və linqvistik ədəbiyyat dərindən təhlili olunacaq. Türk dillərinin təsnifatı məslələri təhlil olunacaq. Çağdaş türk dillərinin milli dil səviyyəsinə qalxma və dialektlər səviyyəsində qalma səbəbləri araşdırılacaq		
Kursun məqsədləri	Kursun öyrənilməsində məqsəd türk dilini diaxron və sinxron şəkildə tədris etməkdir. Türk dilinin tarixi, qədim yazılı nümunələri, onların dil xüsusiyyətləri haqqında məlumat vermək, nümunələrlə tanış etməkdir. Qədim türk dilinin bölməsi nəticəsində yaranan müasir türk dillərinin yayıldığı coğrafi areal və onların dil xüsusiyyətləri ilə tanış etməkdir.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	<p>Kursun sonunda tələbələr öyrənəcəklər:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ana türkçənin tarixi və ilk yaranma məkanı haqqındaki görüşləri müzakirə edə bilmək; 		

	<p>2. Ana türkçənin tarixi inkişaf mərhələlərini düzgün dövrləşdirməyi bilmək;</p> <p>3. Türk dillərinin təsnifatını düzgün müəyyən etmək;</p> <p>4. Qədim və Orta dövr türk tayfa dillərinin fonetik, leksik və morfoloji xüsusiyyətlərini müəyyən edə bilmək;</p> <p>5. Qədim və Orta dövr türk tayfa dillərinin leksikasında fərqləri müəyyən edə bilmək;</p> <p>6. Tarixi-müqayisəli metodla çağdaş və qədim türk tayfa dilləri arasında paralleliliklər aparmağı bilmək;</p>	
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	<p>Fəallıq: Tələbənin müzakirələrdə iştirakı nəzərə alınır. Həftə ərzində tələbənin dərsdəki fəallığı (verilən materialın təmini, mənimsənilməsi, sual-cavabda iştirakı, mövzuyla əlaqəli sualların verilməsi, analiz etmə bacarığını göstərmə və s.), mövzu haqqında diskussiyadakı hazırlığı əsasında qiymətləndirmə aparılacaqdır. Sual-cavab metoduyla tələbənin mövzunu mənimsədiyi qitmətləndiriləcəkdir. Eyni zamanda informasiya məğzli mövzular əsasında videodərslər hazırlanacaq.</p> <p>Tapşırıq və quizlər: Türk dili materialları əsasında həm mətn təhlili, həm də analiz mahiyyətli mətnlər hazırlanacaqdır.</p> <p>Davamiyyət: Semestr ərzində tələbənin dərsdə iştirakına görə bal verilir. 2 qaib 1 balı kəsir. Semestr ərzində tələbə 5 akademik dərs saatı buraxdığı zaman davamiyyətdən balı almayıcaqdır.</p> <p>Qeyd: Tələbə dərsdə 25% iştirak etməzsə imtahana buraxılmayacaq.</p> <p>İmtahan haqqında: Aralıq və Final imtahanları açıq (eyni zamanda mətn təhlili) və qapalı sual formasında keçiriləcəkdir.</p>	
Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1	<p>Türkologiya elmi, mənbələri</p> <p>Türk dilinin tarixi məsələləri haqqında</p>	Xəlilov, 5-9 Zeynalov, 10-14 Caferoğlu-I, 10
2	Türk dilinin dünya dilləri içindəki yeri. Dil qohumluğu. Dil nəzəriyyələri.	Xəlilov, 45-51
3	Ural-Altay nəzəriyyəsi	Xəlilov, 45-61
4	Türk dilinin dövrləşdirilməsi məsəlesi	Xəlilov, 127-137 Zeynalov, 10-29
5	Qədim türk dövrü. Mövcut olduğu tarixi yerlər. Abidələr.	Zeynalov, 15-36 Xəlilov, 127-137
6	İlk yazılı abidələr. Xüsusiyyətləri	Zeynalov, 15-36

			Tekin, 2003, Kül Tigin yaztı, 35
7		Türk dilinin fonetik ve leksik quruluşu	Xəlilov, 257-279 Tekin, 2003, Kül Tigin yaztı, 35-42
8		Türk dilinin morfoloji quruluşu Aralıq imtahanı	Xəlilov, 279-291; Zeynalov, 76-279 Tekin, 2003, Kül Tigin yaztı, 35-42
9		Orta türk dövrü. Tarixi məlumatlar. Qaynaqlar.	Xəlilov, 221-230
10		Türk dillərinin təsnifatı. Türk və xarici Türkoloqların təsnifatlarının xüsusiyyətləri	Xəlilov, 291-321 Zeynalov, 76-279
11		Oğuz qrupu türk dilləri. Yayıldıkları ərazilər. Xüsusiyyətləri	Xəlilov, 257-279 Zeynalov, 68-76
12		Qırçaq qrupu. türk dilləri. Yayıldıkları ərazilər. Xüsusiyyətləri	Xəlilov, 279-291
13		Karluq-uyğur qrupu. Fonetik və leksik xüsusiyyətləri	Zeynalov, 181-279 Zeynalov, 325-335
14		Çuvaş dili. Yakut dili. Dil xüsusiyyətləri	Xəlilov, 344-355
15		I Bakı Türkoloji Qurultayı Yekun. Dəyərləndirmə	Xəlilov, 358-368
		Final	